

כתרי תורה

לק"י • פרשת כי תצא ה'תשפ"א ב'של"ב • גליון ס"ח
הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"נ ידיד ורע אשר שמחת התורה בשלבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, זכה להרביץ תורה ולהעמיד בתי מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליהו אלעזר זצ"ל ביבלח"ט א הרב צבי בלאט שליט"א • ולע"נ דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחו זצ"ל, הרב משה ב"ר שלום צאלח זצ"ל, הרב זכריה ב"ר יוסף ג'ה"ט זצ"ל, ומרת אוריית ב"ר מנחם שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א, ור' ישראל ב"ר יהודה הי"ו ומרת אסתר ב"ר יחיאל ומיכל ב"ר ישי תח"ל לרפ"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, אכ"ר.

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי ראובן ב"ר עובדין כהן זלה"ה
רב ק"ק תימן בחדרה - י"ד אלול התשס"ג
רבי נתנאל ב"ר שלום אלשיך זלה"ה
רב ביה"כ אלשיך בצנעא - ט"ז אלול תרפ"א
רבי יוסף ב"ר שלום קארה זלה"ה
ראב"ד צנעא - י"ז אלול תר"ט
רבי אהרן ב"ר יחיאל תם זלה"ה
רב מושב בית עריף - י"ז אלול תשנ"ד
רבי סעדיה ב"ר חסן בן יוסף זלה"ה
מר"י נוה ארץ בבאר יעקב - י"ז אלול תשנ"ו
רבי אפרים ב"ר שלום וארעי זלה"ה
ראש השוחטים בירושלם - י"ח אלול תש"א
רבי אברהם ב"ר אהרן כהן זלה"ה
ראש ישיבת אהל תורה בת"א - י"ט אלול

כתר של"א"ש

שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח
לך למען הארכת ייטב לך והארכת
ימים (כ"ב, ז); במסורה ציינו ב' מקראות,
תשלח חרנך (שמות ט"ו, ז), תשלח רוחך
יבראון (תהלים ק"ד, ל).
וביאר מהר"י גופאן זלה"ה במנחת
יהודה, כי רמז יש כאן, שלח תשלח את
האם, כמשמעו, בגלות. ואם תאמר,
עד מתי יהיה שילוח זה, אם אין ישראל
עושין תשובה. לזה אמר, תשלח חרנך,
על דרך אמרם ז"ל (סנהדרין צו, ב),
שהקב"ה מעמיד על ישראל מלך
שגזירותיו קשות כהמן ומחזירן למוטב.
כי ישובו אליו יתברך מחמת הגזירות,
ואז יגאלם יתברך, וזהו אמרו תשלח
רוחך יבראון עכ"ל.

בעת הזאת אשר מחוץ תשכל חרב
הדינים המתרבים בעולם מיום ליום,
בתהפוכות ארץ, מי במים מי באש ומי
במגפה. ואף מבית, עומדים עלינו גזרי
גזירות, הרוצים חלילה שתשתכח
תורה מישראל, הי"ת לא יתננה בידם.
עלינו לזכור כי אלו הם בבחינת 'תשלח
חרנך', כי הקב"ה הוא גזור הגזירות,
והוא המעמיד אותם פקידים נוגשים,
כדי שנתעורר ונשוב אליו יתברך.

והנה בבעל הטורים (שמות שם) ציין עוד
ב' מקראות מבצריהם תשלח באש
(מלכים ב' ח' י"ב) תשלח קצירה עד ים
(תהלים ק"ד, ל). ע"ש. ובמה שדרש שם
מו"ז מוהר"ח קרח זלה"ה בדברי חיים.
ונראה בס"ד לבאר מקראות הללו, על
דרך מה שאמרו חז"ל (גיטין נו, ב) כל
המיצר לישראל נעשה ראש, וביאר
מהר"ח סינאוני זלה"ה בארזי לבנון (ענף
ברכות עמ' נ"ב), שהקב"ה מגדלו ומעלהו
למעלה, כדי שאח"כ ישפילו ותהיה
השפלתו גדולה, כי א"א להשפילו
בעודנו קטן המעלה. וזהו הרמז,
מבצריהם תשלח באש, כי בתכלית
החזון כשישובו ישראל בתשובה,
ישפיל השי"ת את גדולתם שהגיעה
להם מחמת שנעשו שליחים להצר
לישראל. אך על ישראל הוא אומר,
תשלח קצירה עד ים, וילכו הלחך וגדול
עד כי יגדלו מאוד. אכ"ר, שבת שלום.

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק'
לעילוי נשמת אביו רבי יחיאל ב"ר יצחק עומי זלה"ה - נלב"ע כ"ז אלול התש"פ
גוי שהפעיל פלאטה בשבת

א] מעשה שארע בבית משפחה אחת, שאחר שחיימו את מאכלי השבת והניחום על הפלאטה בערב שבת,
הבחינו שחוט הפלאטה אינו מחובר לשקע וכבר נכנסה שבת. תיכף יצאו לקרוא לגוי שבא וחיבר את החוט
לחשמל והפעיל את הפלאטה. ונשאלה שאלה האם מותר היה לעשות כן ומה דין המאכלים כעת. תשובה:
ק"ל דאמירה לגוי במלאכה דאורייתא אסורה ואפילו במקום מצוה (ש"ע סי' ס"ה). ואף הרמ"א (שם ובסי' רע"ז
ס"ב) שהעלה דעת הסוברים שאמירה לגוי במלאכה דאו' במקום מצוה מותרת לא התיר למעשה אלא במקום
צורך גדול. והמשנ"ב (שם ס"ק כ"ה) החמיר אף בכה"ג זולתי במקום מכשול דרבים כגון שנתקלקל העירוב.
ומאחר שיש כאן איסור האמירה לגוי, יש כאן גם איסור הנאה ממלאכת הגוי שעשה עבור ישראל כמבואר
בשו"ע (שם ס"א). ובמקרה דידן, כיון שהמאכלים כבר היו רותחים, יש להתירם באכילה. וכמו שפסק מרן
השו"ע (סי' רנ"ז ס"א) גבי מי שעבר והטמין תבשיל חם בדבר המוסף הבל, דאף על פי שעבר על איסור הטמנה,
מ"מ לא נאסר התבשיל כיון שבלאו הכי היה חם. ואף שהועיל בזה שלא ילך ויצטנן, שבח זה אינו ניכר
ומותר (תו"א א"ח סי' ל"ז ס"ק כ"ז). אכן זה בתבשילי ליל שבת, אבל התבשילים המיועדים לשבת בבוקר,
אסורים, מפני שהם משתבחים בחום הפלאטה (ש"ע שם).

עוד היה מקום לדון, מצד איסור חזרה ע"ג פלאטה שאסרו חכמים להחזיר הקדירה על האש, משום שנראה
כמבשל בשבת. ואף כאן במה שהפעיל הגוי את הפלאטה הרי זה כמניח על גבה ונראה כמבשל. והנה הדבר
תלוי במחלוקת הפוסקים האחרונים אם יש איסור חזרה ע"ג פלאטה (אגרו"מ א"ח ח"ד סי' ע"ד, חו"ע ח"א עמ' ע"ד,
ש"ש פ"א ס"ל, ובשע"ה ח"ב סי' נ"ז ס"ז כתב להחמיר בזה). וממילא לענינו, ק"ל שכל שנחלקו בו הפוסקים, לא נאסר
בדיעבד (פ"מ"ג סי' ש"ח א"א סק"י, משנ"ב שם סק"ב).

לבישת בגד חדש בראש השנה

ב] בימים אלו רבים קונים בגדים חדשים לחגים, ויש לדון מתי הוא הזמן הראוי ללבשם בתחילה, האם בר"ה
או בחג הסוכות. והנה רבינו יוסף חיים בשו"ת תורה לשמה (סי' קע"ה) נשאל במי שקנה בגד חדש לפני סוכות,
ומסתפק אימתי עדיף ללבושו ולברך שהחיינו, האם ביו"ט דסוכות שפגע בו ראשון, או בשמיני עצרת שבו
שמחת סיום התורה. והשיב, שיו"ט דסוכות יש לו חשיבות יותר מפני שיש בו מצוות יתירות כמבואר בזבחים
פט: שטעם זה עדיף להקדים את הקרבת השלמים לבכור. ולפ"ז י"א שכשיש לו לחדש בר"ה או בסוכות
שיש לחדש את הבגד לסוכות ולא לר"ה (ברכת השיר והשבח עמ' תכ"ג). מאידך, בליל שני של ר"ה אם אין לו
פרי חדש, מבואר בפוסקים שיש ללבוש את הבגד החדש אז, כדי לברך שהחיינו בקידוש (ב"י ורמ"א סי' ת"ר).

ולענין ההכנעה הנצרכת בר"ה, כתבו הפוסקים, שלא ילבש בגדי רקמה ומשי כבשאר יו"ט כדי שיהא מורא
הדין עליו (ט"ו סי' תקפ"א סק"ה, שת"ז ס"ק י"ד) ואולי יש ללמוד מדבריהם דה"ה לענין בגדים חדשים. ואכן מצאתי
כי יש הנהגים שלא ללבוש בגדים חדשים בר"ה (נהגו בחכמה אות ר' לר' יוסף בן נאים מחכמי מרוקו, זה השולחן על מנהג
אלגיר ח"ב סי' כ"א ועוד). ואף שר"ה הוא יו"ט וא"כ לכאורה יש בו דין שמחה, ובכלל זה יש לשמח את הנשים
בבגדים חדשים (כמבואר בשו"ע סי' תקכ"ט ס"ב), מ"מ העיקר הוא שר"ה אינו בכלל שמחה זו וכמו שכתב הרמב"ם
(תנוכה פ"ג ה"ז) שר"ה ויה"כ אינם ימי שמחה יתירה.

ושמעתי ממרן הגר"י רצאבי שליט"א שאצלנו לא היו רגילים בראש השנה ללבוש בגדי יו"ט כדי להראות
הכנעה, אלא לבשו כבכל שבת, וכ"ש שראוי שלא ללבוש אז בגד חדש.

פרזובול בתחילת שנת השמיטה

ג] יש הסוברים שצריך לכתוב פרזובול לפני ר"ה של שנת השמיטה. וטעמם, שאף שכתבה תורה מקץ שבע
שנים תעשה שמיטה והיינו בסופה, מ"מ בהמשך הפסוק כתוב לא יגוש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמיטה,
והיינו שמאז שהחלה השמיטה, אין לו למלוה ליגוש את הלווה אלא אם יפרע הלווה מעצמו אין המלווה
צריך לומר לו משמט אני. נמצא, שבתחילת השמיטה יש לאו ובסופה עשה (רא"ש גיטין פ"ד סי' כז).
אמנם העיקר להלכה שאין שביעית משמטת אלא בסופה וקודם לכן יכול אדם לגבות את כל חובותיו (רמב"ם
שמיטה ויובל פ"ט ה"ד, שו"ע סי' ס"ז סעי' ל"א). ויש שהיו מחמירים לכתוב פרזובול בסוף השנה הששית (דרך אמונה ציון
הלכה פ"ט ס"ק מ"ד שכן נהג הקה"י). אכן הביא בדרך אמונה (שם) שהחזו"א לא חש לזה. וכן דעת מרן הגר"י רצאבי
שליט"א כי העיקר שאין לחוש לחומרא זו (שע"ה ח"ח סי' ר"ד ס"ט).

לא ילבש במשנת רבותינו

לא היה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמוכת אשה כי תועבת ה' אהיה כל עושה אלה (כ"ב, ה')

מחלוקת ת"ק וראב"י בביאור דין זה

א במסכת נזיר (נ"ט, א) נחלקו ת"ק ורבי אליעזר בן יעקב בפירוש פסוק זה, דתניא לא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר, אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש, הרי כבר נאמר תועבה היא ואין כאן תועבה ופ"י, כיון שסיים הכתוב כי תועבת ה' וכו', הרי בדבר המביא לידי תועבה הכתוב מדבר. והיינו שיבואו מכך לידי עבירה, כלשון מדה"ג. ופירש"י שע"י לבוש הנשים ישב ביניהם ויש לחוש משום יחודו. אלא שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים ואשה שמלת איש ותשב בין הנשים. **רבי אליעזר בן יעקב אומר**, מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה, ת"ל לא יהיה כלי גבר על אשה. ולא ילבש איש שמלת אשה, שלא יתקן איש בתיקוני אשה ע"כ. וכ"ה בספרי.

נמצא דלדעת ת"ק לא נאמר האיסור בלבישת בגדי נשים כל שעדיין ניכר שהוא איש וכן להיפך, ורק כשנראה לגמרי כאשה שיכול לישב בין הנשים, זהו לבוש המביא לידי עבירה ואסור. **ויע"י להנצי"ב** בביאורו לספרי שכתב דלאו דווקא כשהולך לבין הנשים, כי כבר משעת לבישה אסור, דדבר המביא לידי תועבה היא, ע"ש. **ואף שלשון הספרי בדעת ת"ק** שלא תלבש אשה מה שהאיש לובש ותלך לבין הנשים והאיש לא יתקשט בתכשיטי נשים וילך לבין הנשים. ע"ל דהיינו תכשיטי נשים שעל ידם משתנה ונדמה לאשה, ולא סתם את לובש טבעת נשים וכדומה, דהלא בזה אינו תועבה, וכדלעיל. **אך לראב"י**, כל תיקוני אשה אסורים. **וכן פ"י הרא"ש** שם בדעת ראב"י שלא יכחול ולא יפרסם ולא יעביר שער בית השחי ובית הערוה.

ב וכתב הכס"מ דפסק הרמב"ם (פ"י"ב מע"ז ה"י) כדעת ראב"י דמשנתו קב ונקי, והראיה שהרי לא הזכיר דדוקא אם ישב איש בין הנשים עובר וואף לדעת הנצי"ב לדעיל דיושב בין הנשים לאו דוקא, עדיין מוכח דפסק הרמב"ם כראב"י, שהרי לא הזכיר לאסור דוקא מלבוש שנדמה לאשה ממש, המביא לידי עבירה. **וקשה ממש"כ שם בהלכה ט'**, דהעברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים, ובשלמא לת"ק הרי"ז נחשב כמלבוש אחד ועדיין ניכר שהוא איש, אך לראב"י שאף במלבוש אחד אסור משום לא ילבש, היאך שרי, **וביאר בכס"מ דס"ל** שהעברת שער בית השחי ובהע"ר, אינם בכלל מלבושי אשה שאסרה תורה, כיון שהם במקום המכוסה, ומאידך גילוח הראש לאשה שהוא ניכר, אסר משום לא ילבש. **וכ"כ בב"י** (סי' קפ"ב בארוכה. וע"ע שם בב"ח ביאור נוסף ברמב"ם).

ג ומעתה יש לי לתמוה על דברי מוהר"ח (פ"ב מע"ז ה"י) שהביא כמקור לדברי הרמב"ם שם את לשון הספרי אליבא דת"ק, כללו של דבר שלא תלבש אשה מה שהאיש לובש ותלך לבין הנשים וכו'. והלא הרמב"ם לא פסק כת"ק, אלא כראב"י וכדלעיל. וצ"ע.

אכן ראיתי להיאר שכתב, דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כדאמרין בעלמא שבעים פנים לתורה ע"כ. **ושמא הוא מפרש דת"ק** אסר אף בבגדים שאינם מיוחדים רק לנשים, אם עיי"כ יוכל להכנס בין הנשים. וראב"י קאמר דבדברים המיוחדים לנשים אסור אף כשניכר שהוא איש. **אכן** לשון הגמרא לא משמע כן ועוד דראב"י אומר משמע שנחלק על ת"ק דאל"כ היה לו לומר אמר ראב"י. וצ"ע. **וע"ע בפירוש הרא"ש** כאן.

ביאור דברי ראב"י ע"פ מדרש הגדול

ד והנה לא נתבאר בגמרא ובספרי איך יפרש ראב"י סיפא דקרא, כי תועבת ה"א כל עושה אלה. **ומצאתי במדרש הגדול** שהוסיף אחר דברי ראב"י בזה"ל, או יעשה כן מפני גוים ומפני ליסטים, ת"ל כי תועבת ה"א כל עושה אלה. **ונראה ביאור דבריו**, דנהי דלראב"י אין האיסור תלוי במה

שיבוא ע"י כך להתייחד עם הנשים ולבא לידי עבירה, מכל מקום היינו דווקא במתכוון להדמות לנשים. **וכן מפורש בדברי הרמב"ם בספר המצוות** (לאוין מ) ודע שזאת הפעולה, כלומר היות הנשים מתקשטות בתכשיטי האנשים או האנשים בתכשיטי הנשים, פעמים תיעשה לעורר הטבע לזימה כמו שהוא מפורסם אצל הזונים, ע"ש. **וכ"כ מהר"ם אלנדאף בעץ החיים עה"ת כאן**, ידוע שהמלבוש מעוררהו על הרהור ניאוף, שהרהור קשה מעבירה (ע"ש שביאר בזה גירסא שהיתה לפניו בפירש"י). **הרי** שמלבד מה שיוכל להתערב בין הנשים גם הטבע מתעורר בלבוש זה לעבירה, וזהו שאסרה תורה. אבל אם עושה כן להסתתר מן הגוים או הלסטים ולא לכוונת עבירה, מותר. **וכ"כ הב"ח** (סי' קפ"ב) להלכה, אבל ע"ש דס"ל דבמקום צער התירו. ועוד דדוקא תכשיטי נשים ומה שאינו לנוי שרי, ע"ש. **ובענין** צביעת ידי החתנים ב'חינא', וכחילת עיני האנשים שהיה נהוג בתימן, ע"י עולת יצחק ח"ג סי' ר"י דזהו מדרכי הרפואה לחיזוק הגוף ואינו שייך כלל לעניננו.

ביאור כוונת אונקלוס

ה והנה **אונקלוס תרגם כאן**, לא יהי יתקון זין דגבר על אתא, ולא יתקן גבר בתקוני איתא (בנתינה לגר הניקוד ולא יתקן. וכתב באוהב גר שהוא טעות, כי תיבה זו היא מבנין נפעל ולא פיעל. וכ"ה בנוסחאות שלנו). **הרי** חילק בין כלי איש שתרגם יתקון זין לבין מלבושי אשה שתרגם יתקוני איתתא. **והבין בכוונתו הרב נתינה לגר** דתיקון זין אינו מלבוש אלא זהו כלי זין למלחמה. וכתב דאונקלוס כראב"י סבירא ליה ולא כת"ק, דראב"י משנתו קב ונקי.

ולשון תיקון היינו לבוש, כמו ותכס בצעיף ותתעלף (בראשית ל"ח, י"ד) שתרגם אונקלוס וכסיתא בעיפא ואיתקנת, וביאר שם הנתינה לגר דותתעלף לאונקלוס היינו לשון סידור בגדים **ווע"ש שכתב דהיינו דלא כפירש"י** שכתב שהוא לשון הסתירה פניה. ויתכן לומר דלא פליגי אלא תיקון הבגדים האמור שם היינו שכיסתה עיניה. **וממילא** ביאור הכתוב כך הוא, לא תלבש אשה כלי זין למלחמה ולא ילבש איש לבושי אשה. **וכן הביא רש"י** על דברי ראב"י בנויר שם, בכלי זין למלחמה, כדמתרגמינן, לא יהי תיקון זין דגבר. **ועוד הביא ראייה מתרגום יונתן** במעשה דיעל אשת חבר הקני על הפסוק (שופטים ה', כ"ה), ידה ליתך תשלחנה וימינה להלמות עמלים, שתרגם כך, **טְבָא יעל איתת חבר שלמאה**, דקיימת מה דכתיב בספר אורייתא דמשה לא יהי תיקון זין דגבר על אתא ולא יתקן גבר בתיקוני איתא, אלהין ידה לְסַפְתָּא אוֹשִׁישֵׁת וְיָמִינָה לְאַרְזֶפְתָּא. הרי שגם הוא פירש כוונת התרגום בכלי זין למלחמה וכראב"י. עכת"ד.

ו **אכן מהר"י קורח זלה"ה במרפא לשון**, כתב דכלי גבר, היינו תכשיטי גבר, וכמו וככלה תעדה כליה (שיעיה ס"א, י) שתרגם יונתן, וככלתא דמתקשטה בתיקונהא. ולכך תרגם כאן אונקלוס כלי גבר, תיקון זין דגבר, שזהו עדי ותכשיטי, שכן תרגום ולא שתו איש עדיו עליו (שמות ל"ג, ד), ולא שוו גבר תיקון זיניה עלוהי. הרי כי עדי, תכשיט נקרא בלשון תרגום זיניה. זה כולל כל דבר שהוא עדי מיוחד לאיש שלא תעשנו האשה. וכן ההיפך, ולא יתקן גבר בתיקוני אתא, כולל כל דבר שהוא מיוחד לאשה, אפילו כמו העברת שער בית השחי ובית הערוה שהוא מתיקוני האשה אסור הוא לאיש. **והטעם** שכינה הכתוב כל קישוטי האיש בשם כלי וכל תיקוני האשה בשם שמלה, משום דאורחא דמלתא הכי הוא.

ודחה את דברי הרב נתינה לגר, דאין הכוונה דווקא על כלי זין למלחמה, דא"כ לא היה לו לכתוב יתקון זיניה' אלא זיניה'. ומה שהביא מתרגום יונתן אינה ראייה, חדא, אין זה מתרגום יונתן אלא תוספתא היא מהמדרש, שהרי בנוסחאות שלנו העתיקות והנקיות מכל יתרון וגרעון לא נמצא זה, ותרגומו מתחיל ידה לסכתא אושישית. ועוד, דגם לביאורו, יובנו דברי התוספתא שבתרגום, שהרי כלי זין למלחמה כלול בתכשיטי האיש.

מדרכי רבותינו – מוהר"ר סעדיה ב"ר חסן בן יוסף זלה"ה

רבינו שעלה לארץ בראשית העליה הגדולה בשנת התש"ט, נשלח ע"י אביו זמן קצר לאחר מכן ללמוד בישיבת בית יוסף נובהרדוק שברושלים, ולאחר כחמש שנים עבר לישיבת באר יעקב שם נתקשר בקשר אמין לרבותיו ובמיוחד להגר"ש וולבה וצ"ל שבמשנתו הגה כל ימיו, כך עלה ונתעלה ונמנה מהאריות שבחבורה ועוד קודם נישואיו נסמך ע"י גדולי ירושלים. הרביץ תורה ויראה בישיבת פורת יוסף שבקטמון תקופה קצרה ולאחמ"כ קבע מושבו בבאר יעקב שם לימד בישיבת נוה ארץ ובישיבת שארית יוסף. **מלבד** הרבצת התורה בהיכלי התורה לא יכל רבינו לראות את העזובה אשר בארץ, והיה מקהיל קהילות ברבים לעורר את העם לתשובה ורבים השיב מעון, וכל תנועת התשובה הגדולה כיום בבאר יעקב רמלה וסביבותיהן מכוחו החל באותם הימים, ולא זו בלבד אלא המשיך תמך וליווה את אותם משפחות שהתקרבו לתורה לאורך ימים ושנים בהדרכה בעיני שלום בית וחינוך הילדים. **מיוחד** היה רבינו במידת החסד בבחינת תורת חסד על לשונו, תלמידיו מספרים כי מכספו היה קונה להם מוצרים שונים שנצטרכו החל במצות ויין לפסח, בגדים, מברשות וכדומה, ואף בגופו היה טורח ושוקד על טובתם ולעיתים כשהוצרכו היה מתקן את מנעליהם בעצמו כאב לבניו. סיפר אחד מתלמידיו, כי לאחר נישואיו חפץ לרכוש לרעייתו פמוטות כסף, רבינו ששמע על כך, אמר לו אני אלך איתך ואעזור לך לבחור, נסע עימו באוטובוסים לירושלים, וסכב עימו בכמה וכמה חנויות, והוסיף אותו תלמיד שהיה זה כל כך טבעי אצלו עד שלבסוף כשלא מצאו פמוטות שהניחו את דעתם, הרגיש בנוח שלא קנו. זיע"א